

110 . Alba Iulia | Punct: str. Gemenilor, nr. 6, cartier Partoș (proprietatea Cristian Filipescu) | Anul: 2008

Anul: 2008

Cod RAN: 1026.02

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Civil, Domestic

Autori: Gabriel Bălan, Anca Timofan

Instituții: Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia

Raport

Cercetarea arheologică preventivă a fost efectuată în scopul descărcării de sarcină arheologică a suprafeței destinate construirii unei locuințe unifamiliale aflate pe str. Gemenilor, nr. 6, cartier Partoș, Alba Iulia.

Suprafața destinată cercetării se află în partea nordică a cartierului Partoș. Din punct de vedere geografic, zona este marcată de râul Mureș, cartierul fiind situat în lunca acestuia, pe partea dreaptă.

Au fost practicate două secțiuni: S1 cu dimensiunile de 7 x 9 m și S2 cu dimensiunile de 5,30 m x 9 m; între cele două unități de săpătură a existat un martor stratigrafic cu lățimea de 0,80 m.

Săpătura arheologică s-a efectuat manual, urmărindu-se atât elementele de stratigrafie orizontală și planimetrică a complexelor și structurilor arheologice cât și informațiile oferite de analiza stratigrafiei verticale a profilelor. În S1 și S2 săpătura a atins adâncimea constantă de - 2,20/ 2,30 m corespunzătoare primei faze de locuire romană (prima jumătate a sec. II p.Chr). În S1, adâncimea maximă a săpăturii a ajuns la -3,30 m în interiorul gropii G, necercetate exhaustiv datorită atingerii pânzei freatice.

A fost cercetată arheologic o suprafață de 100 m² din totalul de 146 m² al suprafeței construibile.

Stratigrafia generală a suprafeței cercetate prezintă următoarele nivele (nivelul actual de călcare reprezintă cota 0 de calculare a adâncimilor):

0 –0,40 m: strat arabil

-0,40 –0,80 m: strat de umplere de culoare gri conținând pe alocuri fragmente ceramice romane.

-0,80 –1,20 m: strat de dezafectare de culoare gri deschis conținând fragmente ceramice și tegulare romane.

-1,20 –1,30 m: strat de nivelare maro închis.

-1,30 –1,65 : strat de dezafectare conținând fragmente de țigle și olane romane.

-1,65 –2,10 m: strat de nivelare maroniu – gălbui conținând urme de mortar, tencuială și fragmente ceramice romane.

-2,10 –2,25/2,30 m: strat maroniu negricios cu pigmenți de cărbune și fragmente ceramice romane.

-2,30 -2,50 m: strat steril nisipos lutos de culoare galbenă.

Analiza stratigrafică a complexelor și structurilor arheologice din acest punct al sitului Apulum I a scos în evidență fazele de locuire aparținând epocii romane precum urmează (în ordine cronologică):

Faza I a fost sesizată stratigrafic la adâncimea de -2,10 m , fiind reprezentată de un strat maroniu negricios cu pigmenți de cărbune și urme de arsură, aparținând probabil unei locuințe de lemn, precum și de

un perete fragmentar.

Z8 – perete fragmentar (surprins pe o lungime de aproximativ 2 m, l - 0,30 m, h – 0,40 m) având orientarea NNE-SSV, realizat din pământ lutos maroniu deschis, tencuiala sa de culoare albă păstrându-se parțial pe ambele fețe.

Podea surprinsă parțial între Z3 și Z4 pe o lungime de 2,40 m și o lățime maximă de 1,10 m amenajată dintr-un strat compact de mortar cu grosimea de 0,01/0,02 m.

În lipsa unor elemente de cronologie concludente, această fază poate fi datată în sec. II p.Chr. pe baza succesiunii stratigrafice. Ulterior acestei faze a fost efectuată o nivelare cu grosimea de cca. 0,40/0,45 m după care au fost implementate fundațiile zidurilor (piloni) fazei II.

Faza II a fost sesizată stratigrafic la adâncimea de -1,40/-1,50 m prin apariția unui strat uniform de tegulae, olane și cărămizi romane reprezentând acoperișul construcției și elevația zidurilor prăbușite.

Au fost descoperite postamentele din cărămidă a cinci ziduri independente reprezentând probabil pilonii unei mari clădiri - hală sau depozit de mărfuri de epocă romană. Un argument în acest sens ar putea fi descoperirea mai multor fragmente de amfore și a unui grup de 9 urciorașe întregi și întregibile (de același tip) descoperit lângă baza pilonului Z5 în partea superioară.

În S1 au fost descoperite bazele Z3 și Z4 care prezintă o înclinație pronunțată datorită gropii G care a bulversat stratigrafia în această parte a suprafeței cercetate și parțial în S2, unde baza pilonului Z5 prezintă aceeași poziție înclinată spre extremitatea sa sudică. Între Z4 și Z5 se presupune existența celui de al șaselea pilon, distrus probabil de marea groapă G.

Z3 - bază pilon conturată la -1,90 m cu dimensiunile de L 1,60 m, l 0,64 m, h 0,50 m și orientare NNE-SSV; este construită în opus latericium fiind alcătuită din 6 asize (păstrate) de cărămizi amplasate în direcția lungimii pe două rânduri și având dimensiunile de 0,40 x 0,28 x 0,04 m. Zidul prezintă sub ultima asiză de cărămizi un pat de amenajare din pietriș și nisip.

Z4 - bază pilon fragmentară conturată la -1,85 m, puternic afectată de groapa G, cu dimensiunile păstrate de L 0,64 m, l 0,85 m, h 0,50 m și orientare NNE-SSV; zidul este construit în opus latericium fiind alcătuit din 5 asize (păstrate) de cărămizi amplasate în direcția lățimii pe două rânduri și având dimensiunile de 0,40 x 0,28 x 0,04 m. Baza prezintă sub ultima asiză de cărămizi un pat de amenajare din pietriș și nisip.

Între Z3 și Z4 este compartimentat un spațiu cu lungimea de 1,40 m unde, la adâncimea de 2,35 m, a fost sesizată o podea aparținând primei faze de locuire, fiind suprapusă de bazele pilonilor, descoperită parțial pe o lungime de 2,40 m și o lățime maximă de 1,10 m. Aceasta a fost amenajată dintr-un strat compact de mortar cu grosimea de 0,01/0,02 m.

Z5 - bază pilon conturată la -1,75 m cu dimensiunile de L 1,70 m, l 0,25 m (vizibilă parțial datorită faptului că Z5 a fost surprins în profilul estic al S2), h 0,33 m și orientare NNE-SSV; zidul este construit în opus latericium fiind alcătuit din 5 asize (păstrate) de cărămizi amplasate în direcția lățimii și având dimensiunile de 0,40 x 0,28 x 0,04 m. Baza prezintă sub ultima asiză de cărămizi un pat de amenajare din pietriș și nisip.

Z6 - bază pilon conturată la -1,84 m cu dimensiunile de L 1,40 m, l 0,40 m, h 0,12 m și orientare NNE-SSV; zidul este construit în opus latericium fiind alcătuit din 2 asize (păstrate) de cărămizi amplasate în direcția lățimii pe un singur rând și având dimensiunile de 0,40 x 0,28 x 0,04 m. Baza prezintă sub ultima asiză de cărămizi un pat de amenajare din pietriș și nisip.

Între Z5 și Z6 este compartimentat astfel un spațiu cu lungimea de 1,40 m, unde au fost descoperite numeroase fragmente de urciorașe și 9 vase de acest tip, întregi și întregibile, concentrate lângă zidul Z5.

Z7 – bază pilon conturată la -1,74 m cu dimensiunile de L 1,40 m, l 1 m, h 0,12 m și orientare NNE-SSV; zidul este construit în opus latericium fiind alcătuit din 2 asize (păstrate) de cărămizi amplasate în direcția lungimii pe trei rânduri și având dimensiunile de 0,40 x 0,28 x 0,04 m. Baza prezintă sub ultima asiză de cărămizi un pat de amenajare din pietriș și nisip.

Între Z6 și Z7 este compartimentat astfel un spațiu cu lungimea de 1,50 m.

Z1 – zid perimetral al clădirii sesizat stratigrafic la -0,60/-0,70 m de-a lungul profilelor de S ale S1 și S2. Zidul a fost descoperit pe întreaga lungime a suprafeței cercetate (14,10 m) din lățimea sa totală fiind vizibilă doar o porțiune de 0,40 m. Secționarea masivului de dărâmătură în S2 pe o lățime de 0,70 m a relevat tehnica de construcție în opus incertum. Materialul de construcție utilizat a fost gresia verzuie legată cu mortar; pe alocuri au fost folosite și blochete de calcar. Structura este alcătuită din 8 asize regulate care se desfășoară pe o înălțime (cercetată) de 1,50 m. Se poate presupune existența unui pat de amenajare din piatră de râu amestecată cu nisip. În S2, pe o lungime de cca. 0,50 m s-a păstrat o primă asiză alcătuită din două cărămizi care suprapune o șapă de mortar cu grosimea de 0,10 m.

Masivul de dărâmătură al zidului descoperit în cele două secțiuni, dar mai ales în S1, indică faptul că înălțimea zidului Z1 era considerabilă acesta fiind construit probabil în opus mixtum prin alternarea asizelor de gresie verzuie cu mortar (opus incertum) cu cele de cărămizi (opus latericium, opus testaceum).

În S1, aproape de profilul estic o parte a elevației s-a prăbușit acoperind o parte a bazei pilonului Z3, 5 asize de cărămizi fiind descoperite în poziția în care au căzut, pe cant, legate cu mortar. Această elevație prăbușită aparține probabil unui zid Z2, paralel cu Z1, aflat la o distanță de cca. 2,60 m de acesta și care făcea un unghi drept cu linia bazei pilonului Z3. Structura în cauză nu continuă adiacent cu Z1, fiind surprinsă parțial pe o lungime de aprox. 2 m. Elevația prăbușită a acestui zid avea o înălțime de aprox. 3 m și lățimea (surprinsă parțial) de 2 m.

Din punct de vedere cronologic, atât zidul Z1 cât și cel paralel descoperit în partea de E a secțiunii S1, ar putea aparține marii clădiri construite pe piloni, Z1 reprezentând probabil zidul principal perimetral al edificiului.

Această clădire având probabil funcționalitatea unui mare antrepozit se datează pe baza materialului arheologic, a succesiunii stratigrafice și a tehnicii de construcție în prima jumătate a sec. III p.Chr.

Groapa G - a apărut inițial în S1, fiind sesizată la o adâncime de 0,90 m. Forma gropii este aproximativ circulară în plan cu un diametru de cca. 6 m, și trapezoidală în secțiune. Așa cum s-a constatat în urma analizei profilului de V al S1, unde aceasta a fost secționată, groapa a fost practică într-un moment ulterior funcționării complexelor descoperite, bulversând aproape întreaga stratigrafie, mai ales în S1. Datorită efectului acesteia zidurile Z3, Z4 și Z5 prezintă o înclinație evidentă spre S, groapa atingând adâncimea de 3,30 m, baza sa nefiind descoperită datorită acumulării de apă prin atingerea la această cotă a pânzei freatice.

Materialul arheologic este reprezentat de fragmente ceramice romane (se remarcă o cantitate importantă de fragmente de amfore și urciorașe fragmentare și întregi), monedă (dupondius Caracalla – 215), fibulă romană cu piciorul întors pe dedesubt din bronz argintat (mijlocul sec. III p.Chr.)¹, sticlă romană, fragmente de tencuială pictată, cuie și piroane din fier.

Cercetarea arheologică preventivă efectuată în zona de N a sitului roman Apulum I, a evidențiat importante aspecte legate de succesiunea fazelor de locuire corespunzătoare evoluției sale urbanistice și istorice.

Au fost descoperite urmele unei prime locuiri datate în sec. II și o mare clădire construită pe piloni având probabil funcționalitatea unui depozit datând din prima jumătate a sec. III p.Chr.

Tehnica de construcție dar mai ales elementele de cronologie relativă fac legătura între aceste faze de locuire și etapele dezvoltării urbanistice de la statutul de pagus al Coloniei Ulpia Traiana Sarmizegetusa, în prima fază, apoi cel de municipium Aurelium Apulense după 160 p.Chr. și, în fine, acordarea statutului de colonia Aurelia Apulensis între la sfârșitul sec. II – al treilea sfert al sec. III p.Chr.

Informații suplimentare online

[Raportul 4109 din cronică.cimec.ro](http://raportul4109.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
